

Johannes Yrttiaho vas

Kirjallinen kysymys yhteisöradioiden valtiontuesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa toimii tällä hetkellä ainakin neljä yhteisöradiota: Lähiradio (Helsinki, Kansan Radio-liitto-Folkets radioförbund ry), Radio Robin Hood (Turku, Turun lähiradioyhdistys), Radio Moreeni (Tampere, Tampereen korkeakoulusäätiö) ja Pispalan Radio (Kangasala/Tampere, Pispalan radioyhdistys). Suomessa yhteisöradiot toimivat kaupallisten radioiden rinnalla samanlaisten toimilupaehtoien alaisina. Toisin on monissa EU-maissa, joissa ei-kaupallisten yhteisöradioiden erityinen luonne on tunnustettu lainsäädännössä ja valtioiden tukipolitiikassa.

Suomalaiset yhteisöradiot toimivat pääasiassa kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoisten ohjelmantekijöiden voimin niukoin taloudellisin resurssein. Yhteisöradioiden sisällöntarjonta ja lähetysformaatti (puheohjelmat, toimitetut musiikkiohjelmat, maahanmuuttajia palvelevat eri kielillä lähetetyt ohjelmat jne.) eivät sovellu mainonnan kaupallisiin intresseihin. Siksi yhteisöradiot eivät voi tukeutua mainostuloihin.

Yhteisöradioilla on Suomessa merkittävä asema myös mediakoulutuksessa ja maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Yhteisöradioilla tunnustettu asema Euroopassa

Esimerkiksi Ranskassa toimii n. 600 vapaata yhteisöradiota, jotka saavat tukea kansallisesta viestinnän tukirahastosta. Saksan liittotasavallassa on olemassa säännöllinen yhteisömedian taloudellinen tuki, samoin Englannissa ja Itävallassa. Myös muissa Pohjoismaissa Tanskassa, Ruotsissa ja Norjassa valtiot tukevat yhteisöradioita merkittävästi.

Euroopan parlamentin päätöslauselma "Kansalaismedia Euroopassa" (2008/2011(INI)) tukee viestinnän monimuotoisuuden kehittämistä ja "pyytää komissiota ja jäsenvaltioita takaamaan tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja varmistamaan, että tiedotusvälineet säilyvät kaikissa jäsenmaissa vapaina ja monimuotoisina". Päätöslauselmassa Euroopan parlamentti kannustaa jäsenmaita tunnustamaan kansalaismedian erityisen aseman lainsäädännössä, toimilupaehdoissa ja taa-juuksien turvaamisessa sekä tukemaan taloudellisesti kansalaismedian toimintaa.

Euroopan neuvoston kannanotossa yhteisömedian puolesta 2019 (Community Media, Council of Europe guidelines and activities to support community media) todetaan muun muassa, että "Euroopan neuvosto tunnustaa yhteisömedian arvon paikallisen sisällön, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden, median moniarvoisuuden, sosiaalisen osallisuuden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun lähteenä. Euroopan neuvosto tukee yhteisömedian sitoutumista media- ja infor-

Kirjallinen kysymys KK 718/2021 vp

maatiolukutaitoon, kriittisen ja luovan ajattelun kehittämiseen ja mediasisällön aktiiviseen tuotantoon".

Yhteisömedian tuki Suomessa

Suomessa valtio ei tue kansalaismediaa, yhteisöradioita ja muita yhteisömedioita millään tavoin. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta otti kantaa yhteisöradioiden tukemiseen mietinnössään (Va-VM 20/2019 vp). Valiokunta totesi tuolloin, että "Suomessa toimii tällä hetkellä 5—8 yhteisöradioiksi luokiteltavaa radioasemaa, jotka toimivat pääasiassa kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoisten ohjelmantekijöiden voimin. Toisin kuin monissa EU-maissa, Suomessa toimivat yhteisöradiot eivät saa julkista tukea, vaikka niillä on merkittävä asema esim. mediakoulutuksessa ja maahanmuuttajien kotouttamisessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää mahdollisuudet yhteisöradioiden toiminnan tukemiseen".

Sittenmin radioasemien määrä on vähentynyt neljään. Tähän ovat mitä ilmeisimmin vaikuttaneet niukat taloudelliset resurssit ja koronapandemian yhteisöradioille ja viestintäyhteisöille aiheuttamat haasteet. Yhteisömediat eivät olleet vuonna 2020 tiedotusvälineille myönnetyn väliaikaisen valtionavustuksen piirissä, koska tuki oli kohdistettu kaupallisille, mainosrahoitteisille tiedotusvälineille.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 25.6.2020 media-alan toimijoita edustavista tahoista ja alan asiantuntijoista koostuvan työryhmän avustamaan journalismin tukemiseen tarkoitetun väliaikaisen valtionavustuksen valmistelussa sekä pohtimaan pysyväisluonteista avustusmekanismia journalismin tukemiseksi. Osana työtä työryhmä tarkasteli myös mahdollisuutta tukea monikielistä ja monikulttuurista journalismia tuottavia tiedotusvälineitä.

Työryhmä ehdotti raportissaan (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2021:10) erityistä yhteisömedioiden (kansalaismedian) tukea. Tuen tarkoituksena olisi tukea monikulttuurista ja monikielistä tiedonvälitystä. Tuki kohdistettaisiin erityisesti maahanmuuttajataustaiselle, vähemmistökieliselle (kuten somalia, kurdi, venäjä) yleisölle suunnatuille journalistisille sisällöille. Tukea myönnettäisiin tiedotusvälineille, jotka eivät jo ole valtakunnallisia vähemmistökieliä tukevan sanomalehtituen tai kulttuurilehtien tuen piirissä.

Työryhmän tarkoittamaa tukea voisivat hakea kansalaismediat, kuten yhteisöradiot, jotka toimivat pääasiassa kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoisten ohjelmantekijöiden voimin ja joiden sisällöntarjonta ja lähetysformaatti eivät sovellu mainonnan kaupallisiin intresseihin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus valmistella ja toimeenpanna yhteisöradioille sekä muille yhteisömedioille tarkoitettua toiminnan jatkuvuuden varmistavan valtiontuen, kuten valtiot ovat tehneet useissa Euroopan maissa?

Kirjallinen kysymys KK 718/2021 vp

Helsingissä 20.12.2021

Johannes Yrttiaho vas